

Výstavní činnost Muzea Antonína Dvořáka a Muzea Bedřicha Smetany v letech 2009–2017

VERONIKA VEJVODOVÁ – KATEŘINA VIKTOROVÁ

Kromě výstav, které se realizují v hlavní budově Českého muzea hudby, přicházejí s vlastními výstavními projekty také obě jeho monografická oddělení, zaměřená na nejdůležitější osobnosti české hudby 19. století: Bedřicha Smetanu a Antonína Dvořáka. Stálé expozice Muzea Antonína Dvořáka a Muzea Bedřicha Smetany jsou tak průběžně doplňovány o nová témata, umožňující prezentovat unikátní sbírkové předměty i neobvyklé pohledy na danou problematiku. Informace o výstavní činnosti v těchto muzeích do roku 2008 byly publikovány v Musicaliích již dříve,¹ navazujeme tedy rokem 2009 a předkládáme stručné charakteristiky výstav uskutečněných v poslední době.

Muzeum Antonína Dvořáka

Prahou po stopách Antonína Dvořáka, 2007–2009, autorka Jarmila Tauerová

Propojit starou Prahu s místy neodmyslitelně spjatými s životem skladatele se ukázalo jako zajímavé a pro milovníky hudby i pražské historie lákavé téma. Kde Dvořák bydlel? Kde pracoval? Kam chodil na procházky nebo odpočívat? Proměny města v druhé polovině 19. století byly dány do souvislosti s osobním i profesním životem skladatele. Kromě jeho několika bydlíšť se výstava věnovala např. Konviktu, Prozatímnímu divadlu, Žofínu, Novoměstskému divadlu, Rudolfínu, kostelu sv. Vojtěcha i méně známým místům jako např. pražskému salónu Jana Neffa, bytu politika Františka Ladislava Riegera či Dvořákovým oblíbeným kavárnám, hospodám a cílům obvyklých procházek. Mezi exponáty mohli návštěvníci spatřit originální Dvořákovy vycházkové hole.

Narodila jsem se v Americe, 2009–2010, autorka Jarmila Tauerová

Výstavní titul se netýkal Ameriky – světadílu nebo země za oceánem, ale tzv. vily Amerika (Michnova letohrádku) na Novém Městě pražském. S touto lokalitou je spojeno jak

1) PAULOVÁ, Eva: *Výstavní činnost Českého muzea hudby v letech 2003–2008 / Exhibitions Mounted by the Czech Museum of Music from 2003 to 2008*, Musicalia, roč. 2, 2010, s. 127–134 (česká verze), s. 135–142 (anglická verze).

Muzeum Antonína Dvořáka, umístěné od roku 1932 přímo v letohrádku, tak i životní osudy významné české herečky a členky Národního divadla Růženy Naskové (1884–1960). Ta se narodila „v Americe“, v již neexistujícím malém domku v zahradě, a osobně poznala tamější svébytnou atmosféru. Na výstavě s teatrologickým námětem byly zpřístupněny programy, plakáty a jiné dokumenty, hereččiny fotografie i portréty, které vytvořil její manžel, malíř František Naske. K přiblížení zajímavé osobnosti Růženy Naskové přispěly i originální ukázky z její literární pozůstalosti a bohaté korespondence.

Diplomy Antonína Dvořáka, 2011, autor Jan Dehner

Diplomy a čestná členství různých významných kulturních institucí byly Dvořákovi udělovány jako výraz úcty a uznání (např. čestné členství udělené skladateli spolkem pražský Hlahol v roce 1879). Diplomy také představují grafický styl druhé poloviny 19. století, svým provedením se však mnohdy značně liší. Některé byly doplněny na předtisknutých formulářích, jiné originálně kreslené a kolorované. Pro svou výtvarnou kvalitu zaujímá zvláštní postavení ve sbírce obsáhlé blahopřání Dvořákovi k 60. narozeninám v unikátních deskách z postříbřeného plechu s reliéfem Múzy, vynořující se z jezírka (nepochybný odkaz na *Rusalku*). Všechny diplomy byly v kopiích vystaveny poprvé.

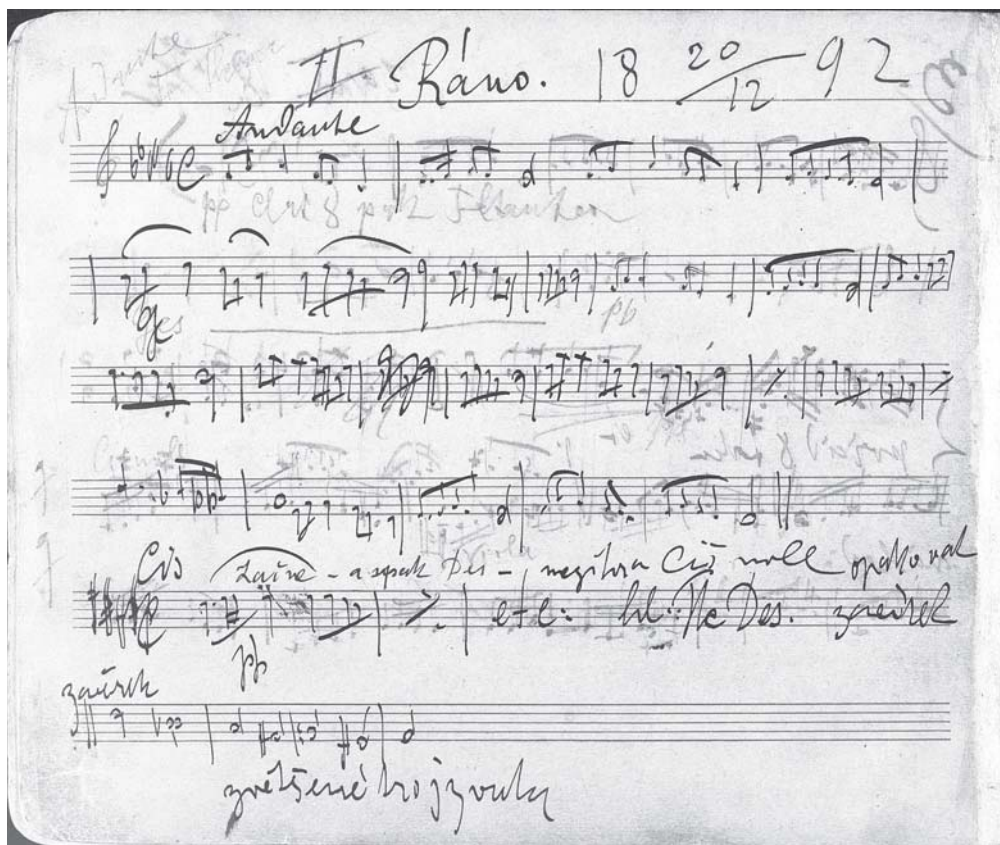
Indián – Josef Jan Kovařík, 2012–2013, autorka Kateřina Nová

Houslista a violista Josef Jan Kovařík byl Dvořákovým přítelem a jeho asistentem i nepostradatelným průvodcem po americkém kontinentě; právě v této souvislosti ho Dvořák obdařil přezdívkou *indián*. Výstava seznamovala nejen s korespondencí, dokumenty a fotografiemi k životu Josefa Jana Kovaříka, ale také se vzájemným vztahem mezi ním a Dvořákem. Vystaven byl např. seznam Dvořákových skladeb, který pořídil Kovařík v Americe na přání skladatele. Významná je Kovaříkova korespondence s Otakarem Šourkem – jedná se o cenný zdroj informací k Dvořákovu americkému pobytu.²

Jak Novosvětská dobyla svět, 2013–2014, autorka Kateřina Nová

Tato výstava se zabývala genezí a recepcí Dvořákovy nejznámější skladby, *Symfonie č. 9 e moll „Z Nového světa“*. Ve třech „kapitolách“ (Tři premiéry „Novosvětské“ symfonie, „Novosvětská“ jako neutuchající zdroj inspirace, *Píseň o Hiawathovi* Henryho W. Longfellowa aneb Čím se Dvořák inspiroval) se mohli návštěvníci začíst do programů, kopií rukopisů a dalších dokumentů. Vystaven byl např. program 1. koncertu České filharmonie (4. 1. 1896), doklady ke karlovarskému provedení „Novosvětské“ (20. 7. 1894 – kontinentální premiéra skladby), kopie Dvořákova amerického skicáře, partitura symfonie, Dvořákovy dopisy Franzi Simrockovi a Jindřichu Geislerovi či skica a dramaturgický plán k nerealizované opeře *Hiawatha*.

² NOVÁ, Kateřina – VEJVODOVÁ, Veronika: *Nejraději mne tituloval indiánem. Americké vzpomínky na Antonína Dvořáka*, Národní muzeum, Praha 2016; NOVÁ, Kateřina – VEJVODOVÁ, Veronika: *Three Years with the Maestro. An American Remembers Antonín Dvořák*, National Museum, Prague 2016.

Dvořákův americký skicář č. 1 / Dvořák's American sketchbook no. 1

Strana 2 s poznámkou: Ráno. 18 20/12 92 / Page 2 with the comment: Morning. 18 20/12 92
 NM-ČMH-MAD S 76/1673

Antonín Dvořák a vlaky, 2014–2015, autorky Veronika Konopásková, Kateřina Nová a Veronika Vejvodová

Vášeň pro železnici provázela Dvořáka pravděpodobně již od dětství. Kolik historek se na téma Antonín Dvořák a vlaky vyprávělo... V Praze bylo prvním cílem jeho ranních procházek hlavní nádraží (tehdy nádraží císaře Františka Josefa), kde sledoval projíždějící soupravy a rozmlouval se strojvůdci. Během pobytu v New Yorku se zajímal o lodě kotvící v přístavu Hoboken. Výstava zohledňovala různé aspekty – vývoj železnice v 19. století, významná nádraží spjatá s Dvořákovým životem, možný vliv této Dvořákovy záliby na jeho tvorbu, Dvořákův zájem o lodě, to vše prostřednictvím kopií rukopisů Dvořákovy *Humoresky* č. 7 či *Symfonie* č. 7 *d moll*, korespondence, fotografií a dalších dokumentů.

Antonín Dvořák a Morava, 2015–2016, autorky Kateřina Nová a Veronika Vejvodová

Jakmile někdo začne přemýšlet o vztahu Antonína Dvořáka k Moravě, nejčastěji se mu vybaví *Moravské dvojzpěvy*, konkrétní Dvořákovo dílo inspirované Moravou. Skladatel v něm čerpal z textů sbírky Františka Sušila *Moravské národní písně s nápěvy do textů vřaděnými*, kterou si půjčil od Vojty Náprstka (originál byl vystaven spolu s kopiemi autografů *Moravských dvojzpěvů*). V další části se výstava věnovala místům a lidem, s nimiž se Dvořák na Moravě přátelil. V Brně to byl skladatel Leoš Janáček, který tam podporoval provádění Dvořákových skladeb, v Kroměříži bratři Kozánkovi a v Olomouci Jindřich Geisler.

Antonín Dvořák interpret, 2016–2017, autorky Ivana Círová Hacmacová a Veronika Vejvodová

Výstava představila skladatele v méně známých rolích dirigenta, klavíristy, varhaníka a violisty. K Dvořákovu interpretačnímu umění se vztahovaly také nejdůležitější exponáty: jeho dvě violy, taktovka, kterou dostal od orchestru Národní konzervatoře hudby v New Yorku, a dále Dvořákovův klavír z pracovny pražského bytu v Žitné ulici (je součástí stálé expozice). Po více než dvaceti letech byla vystavena olejomalba Svatopluka Součka z roku 1954, která zobrazuje Dvořáka s taktovkou za dirigentským pultem. O tom, že skladatel od jistého věku potřeboval k této činnosti brýle, svědčí brýle samotné, dochované v Dvořákově pozůstalosti.

Antonín Dvořák a zbožnost, 2017–2018, autorky Ivana Círová Hacmacová a Veronika Vejvodová

Brzy po narození byl Dvořák pokřtěn v římskokatolické církvi a upřímně zbožným křesťanem zůstal až do své smrti. Jeho prvními učiteli v hudbě se stali venkovští kantoři, působící jako hudební ředitelé na kůrech kostelů v Nelahozevsi a Zlonicích. Následné Dvořákovo studium na varhanické škole předurčovalo skladatele k povolání varhaníka, které zastával po dobu tří let v kostele sv. Vojtěcha na Novém Městě pražském. Během svého života pak, ať byl kdekoliv, vyhledával ve své blízkosti kostely a účastnil se v nich nedělní ranní mše, často aktivně jako varhaník. Ve čtyřech vitrínách byly vystaveny originály skladatelových biblí, náboženských knih a kopie různých dokumentů – korespondence, programy, fotografie, autografy skladeb apod.

Výstavy v Českém muzeu hudby a zahraničí

Mimo prostory Muzea Antonína Dvořáka, avšak na základě jeho sbírek a péčí jeho pracovníků se v hlavní budově Českého muzea hudby uskutečnila významná a rozsáhlá výstava **Antonín Dvořák** (2011–2012, autorka Eva Velická a kol.).³ Dvě dvořákovské výstavy malého rozsahu hostilo České centrum v New Yorku (Bohemian National Hall). První z nich prezentovala originální rukopis Dvořákovy *Symfonie č. 9 e moll „Z Nového světa“*

3) VELICKÁ, Eva: *Antonín Dvořák nově, barevně a zábavně (Výstava Antonín Dvořák v Českém muzeu hudby, 7. června 2011 – 3. června 2012) / Dvořák from a New, Colourful, and Entertaining Perspective: The Exhibition Antonín Dvořák in the Czech Museum of Music, 7 June 2011 – 3 June 2012*, *Musicalia*, roč. 4, 2012, č. 1–2, s. 142–144 (česká verze), s. 145–148 (anglická verze).

(listopad 2014, autorka Kateřina Nová), druhá autografní partituru Dvořákovy *Rusalky* (únor 2017, autorka Veronika Vejvodová) spolu s dalšími originálními dokumenty, jako byly dopisy z kanceláře Gustava Mahlera, Dvořákův skicář č. 6 s motivy k *Rusalky* nebo první vydání libreta opery (Jaroslav Kvapil). Začlenit tyto originály do širších, pro zahraniční návštěvníky ne zcela běžných souvislostí pomohly reprodukováné materiály, rozdělené do čtyř témat: 1. Antonín Dvořák, skladatel světového významu, 2. Opera *Rusalka*, 3. Významné premiéry a interpreti, 4. *Rusalka* na gramofonových šelakových deskách. V dubnu 2017 byla tatáž výstava přesunuta na dobu jednoho týdne také do Českého muzea hudby.

Muzeum Bedřicha Smetany

Pražský pěvecký sbor Smetana – 100 let aneb Libě česká píseň znívá, když ve spolku se zpívá, 2009–2011, autorky Radmila Habánová a Kateřina Viktorová

Amatérský mužský sbor s názvem Pražský pěvecký sbor Smetana se v minulosti těšil vysoké umělecké i společenské prestiži. Vystupoval např. při slavnostním otevření Muzea Bedřicha Smetany v roce 1936, při pohřbech T. G. Masaryka a Josefa Suka, účinkoval po boku slavných umělců a reprezentoval naši republiku v zahraničí. Výstava k jeho stoletému výročí založení si jako podtitul zvolila citát ze Smetanovy *Písně české*: Smetanova tvorba měla v repertoáru sboru čestné místo, avšak nechyběla v něm ani díla mladších autorů, uváděná (nejen) v premiérách. Díky obsáhlému archivu byla stoletá činnost Pražského

Pražský pěvecký sbor Smetana na jedné ze svých četných koncertních cest / The Prague Smetana Choir on one of its many concert tours

Fotografie, Španělsko, 1929 / Photograph, Spain, 1929

Archiv Pražského pěveckého sboru Smetana / Archives of the Prague Smetana Choir

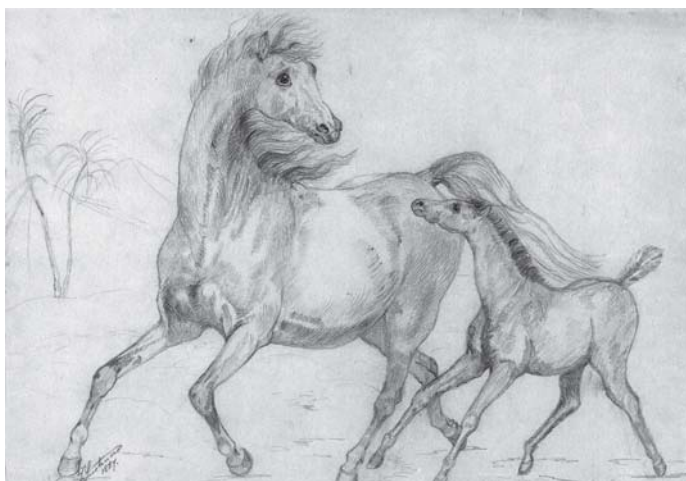
pěveckého sboru Smetana dokumentována fotografiemi, programy a plakáty, novinovými výstřihy, vyznamenáními a trofejemi. V komorním prostoru tak vznikla výstava přibližující činnost sboru pod vedením jednotlivých sbormistrovských osobností, a to jak při oficiálních, tak i při neformálních příležitostech, z nichž bylo zřejmé, že jde nejen o dlouhou uměleckou práci, ale také o společnou radost.

Který pak Čech by hudbu neměl rád / Ema Destinnová a Bedřich Smetana, 2011–2013, autoři Jana Plecítá a František Fürbach

Sopranistka Ema Destinnová svým uměním proslavila českou zemi po celém světě. K jejím nejmilovanějším autorům patřil Bedřich Smetana, jehož dílo se snažila propagovat i v zahraničí. Výstava, která vznikla ve spolupráci s Muzeem Jindřichohradecka a Klubem Emy Destinnové, se zaměřila právě na tuto skutečnost. V unikátní kolekci fotografií z více než padesáti rolí, které Destinnová za svůj život ztvárnila, byly zahrnuty také tři role smetanovské (Mařenka, Milada a Libuše). Ke kostýmu Libuše ze stejnojmenné opery se ve sbírkách muzea zachovala mosazná čelenka a paruka Emy Destinnové. Mařenku z *Prodané nevěsty*, kterou umělkyně zpívala celých šestnáct sezón, dokumentovaly dvě části jejího kostýmu – vestička a zástěra. Role Milady ze Smetanovy opery *Dalibor* byla srdci Destinnové nejbližší: svědčí o tom i to, že hudební motiv *Který pak Čech by hudbu neměl rád* ze zpěvu žalářníkova použila na svou vizitku. Opomenuty nezůstaly ani další talenty pěvkyně, její nadání kompoziční, literární a výtvarné. Návštěvníci mohli vidět např. autoportrét Emy Destinnové nebo malý cestovní klavír, který ji doprovázel na koncertních cestách, divadelní cedule a nahrávky.

Jak se u Smetanů malovalo, 2013–2014, autorky Olga Mojžišová a Jana Plecítá

Soubor tužkových kresbiček slavného skladatele a výtvarné práce jeho blízkých příbuzných umožnily vůbec poprvé nahlédnout na Smetanovu rodinu z překvapivého úhlu – vedle hudby totiž nacházela zálibu i ve výtvarném umění. U samotného Smetany nešlo o soustavnou a cílevědomou výtvarnou tvorbu, ale spíš o odraťování se a o příležitostné a spontánní zachycení dojmů z cest a prázdní-

Kresba šestnáctileté Smetanovy dcery Žofie / Drawing of Smetana's sixteen-year-old daughter Žofie
NM-ČMH-MBS M 746

nových pobytů, volnočasových zážitků i různých momentálních nápadů. V každém případě však tyto jeho výtvarné počiny lidskou stránku Smetanovy osobnosti zajímavě dokreslují. Smetanova druhá manželka Bettina byla autorkou vystavených akvarelů a kreseb, olejů i opony jabkenických ochotníků a skladatelův nejstarší vnuk Zdeněk Schwarz vytvořil soubor obrazů z Jabkenic a okolí. Ti oba měli zjevně výtvarné nadání a malování se stalo jejich celoživotním koníčkem. Kolekci doplnily příležitostné obrázky Smetanových dcer a několika dalších vnuků.

Čestné diplomy a dary Bedřichu Smetanovi, 2014–2015, autorka Olga Mojžíšová

Rok 2014 byl vyhlášen Rokem české hudby, kromě jiného i s ohledem na dvojité smetanovské jubileum. Toto významné skladatelovo výročí měla náležitě oslavit také výstava čestných diplomů ze smetanovského fondu – soubor dokumentů, který dosud nebyl jako celek zveřejněn. Výstavu doplnily některé čestné dary, jež Bedřich Smetana během svého života při různých příležitostech obdržel a které mu byly udělovány různými významnými hudebními a kulturními institucemi jako výraz respektu k jeho umělecké činnosti a tvorbě. Většina vystavovaných předmětů pochází ze sedmdesátých a osmdesátých let 19. století, tedy z poslední dekády Smetanova života, kdy se skladatel dočkal jednoznačného a všeobecného uznání. Jsou to především dekorativní diplomy, jimiž české hudební spolky prokazovaly udělení čestného členství, a dále dary – např. čestné bohatě zdobené taktovky z ebenového dřeva či slonové kosti, stříbrné věnce, stuhy z vavřínových věnců, které Smetana dostal při některých svých vystoupeních či oslavách životních jubilejů nebo při významných provedeních svých děl. Vystavené dokumenty dokládají Smetanovu popularitu a projevenou úctu svědčí o dobovém výtvarném stylu a úrovni uměleckého řemesla.

František Kysela a Smetanovy opery, 2015–2016, autorka Kateřina Viktorová

Fond scénografie Muzea Bedřicha Smetany zahrnuje mimo jiné unikátní soubor scénických a kostýmních návrhů k osmi Smetanovým operám, které pražské Národní divadlo uvedlo v rámci smetanovských oslav mezi 23. dubnem a 12. květnem roku 1924. Autor návrhů František Kysela (1881–1941) získal možnost vytvořit takto rozsáhlý a zároveň ucelený projekt jako jediný výtvarník v dosavadních dějinách Národního divadla. Kromě Kyselovy se na inscenacích podíleli dirigent Otakar Ostrčil a režisér Ferdinand Pujman. Výstava prezentovala Kyselovu kolekci smetanovských scénografií, která vypovídá o vývoji jevištního výtvarnictví v počátečním období samostatné Československé republiky a která i přes dobové polemiky inspirovala mnoho následujících scénografů. Kolekce je o to zajímavější, že k ní patří také návrhy malovaných opon ke každé opeře, jimiž Kysela navozoval náladu jednotlivých oper. Pevným poutem je František Kysela spojen i s Muzeem Bedřicha Smetany, neboť se osobně podílel na výtvarné podobě jeho první expozice, otevřené v roce 1936 na místě, kde sídlí dodnes: v novorenesančním domě na staropražské Novotného lávce.

Putování za rodokmenem Bedřicha Smetany, 2016–2017, autorka Jana Plecítá

S dotazem, zda ještě žijí někteří skladatelovi potomci, se obraceli na pracovníky Muzea Bedřicha Smetany návštěvníci znalí Smetanova díla i laici; genealogie je dnes prostě populární. Proto vznikla výstava, která zdokumentovala Smetanův rozvětvený rodokmen a umožnila nahlédnout do historie dvou jeho manželství. V roce 1849 se Smetana oženil s Kateřinou Kolářovou. Desetiletý svazek ukončila smrt manželky, ze čtyř dcer se jen jedna (Žofie) dožila dospělosti. Ještě v roce 1859 potkává Smetana svou druhou ženu Bettinu Ferdinandovou. Z tohoto manželství se narodily dvě dcery, Zdenka a Božena. Základem výstavy byly genealogické stromy doplněné podobiznami a také různé zajímavé rodinné předměty a kuriozity. Právě Smetanovi potomci se projektu s velkým zájmem zúčastnili a zapůjčili nejenom rodinné fotografie, ale i předměty, které výstavu zpestřily a přiblížily profese a zájmy Smetanových potomků (většina z nich byla svým povoláním technického zaměření). Vystaven byl například jezdecký bič a šavle majora Miloše Heyduška, vnuka Bedřicha Smetany, či tenisová raketa Radima Schwarze, Smetanova pravnuka. Celý zmapovaný rozrod čítá v osmi generacích 117 osob, z nichž dosud žije 55. Slavnostní zahájení výstavy se konalo za přítomnosti posledního žijícího Smetanova pravnuka Petra Heyduška a prapravnuka Zdeňka Schwarze. K výstavě byly vydány grafické rodokmeny tří generací obou Smetanových manželství.

Výstavy v Muzeu Antonína Dvořáka a Muzeu Bedřicha Smetany jsou limitované prostorem, doprovází je však stejně jako v případě hlavních výstavních počinů Českého muzea hudby programy, které zvolená témata dokreslují. K takovým akcím patřily např. pěší procházky Prahou „po stopách Antonína Dvořáka“, vystoupení Pražského pěveckého sboru Smetana nebo monodrama Viktorie Hradské *Commedia finita*, spojené s osobností Emy Destinové. Není třeba dodávat, že autografy Bedřicha Smetany či Antonína Dvořáka (nebo alespoň jejich kopie), fotografie, trofeje a další předměty z fondu obou monografických oddělení našly a stále nacházejí uplatnění i ve výstavních projektech situovaných do centrální budovy Českého muzea hudby.

Adresy:

Veronika Vejvodová, Muzeum Antonína Dvořáka, Ke Karlovu 20, 120 00 Praha 2, Česká republika

E-mail: veronika_vejvodova@nm.cz

Kateřina Viktorová, Muzeum Bedřicha Smetany, Novotného lávka 1, 110 00 Praha 1, Česká republika

E-mail: katerina_viktorova@nm.cz

Exhibitions at the Antonín Dvořák Museum and the Bedřich Smetana Museum from 2009 to 2017

VERONIKA VEJVODOVÁ – KATEŘINA VIKTOROVÁ

Apart from exhibitions realized in the main building of the Czech Museum of Music, the two specialized departments that focus on the most important figures of Czech music of the nineteenth century – Bedřich Smetana and Antonín Dvořák – present exhibition projects of their own. In this way, the permanent exhibits of the Antonín Dvořák Museum and the Bedřich Smetana Museum are continuously supplemented with new themes, allowing the displaying of unique objects in the collections and the examining of the subject matter from unusual perspectives. Information about exhibitions held at those museums through 2008 has already appeared in *Musicalia*,¹ so our continuation begins with 2009 and presents brief characterizations of recent exhibitions.

Antonín Dvořák Museum

Through Prague in the Footsteps of Antonín Dvořák, 2007–2009, by Jarmila Tauerová

The combination of old Prague with the places inherently associated with the composer's life proved to be an interesting topic, attractive both to music lovers and to those interested in Prague's history. Where did Dvořák live? Where did he work? Where did he go to take walks or relax? The transformations of the city in the latter half of the nineteenth century were put into the context of the composer's personal life and career. The exhibition focused on places where Dvořák lived as well as such places as Konvikt (once the site of the organ school where Dvořák studied), the Provisional Theatre, Žofín Palace, the New Town Theatre, the Rudolfinum, Saint Adalbert's Church, and such less well-known places as Jan Neff's Prague salon, the home of the politician František Ladislav Rieger, Dvořák's favorite cafés and pubs, and the destinations of his regular strolls. Among the exhibits that visitors could view were Dvořák's original walking sticks.

1) PAULOVÁ, Eva: *Výstavní činnost Českého muzea hudby v letech 2003–2008 / Exhibitions Mounted by the Czech Museum of Music from 2003 to 2008*, *Musicalia*, vol. 2, 2010, pp. 127–134 (Czech version), pp. 135–142 (English version).

I Was Born in America, 2009–2010, by Jarmila Tauerová

The title of this exhibition does not refer to the American continent or the country across the ocean, but rather to a villa called “Amerika” (the Michna Summerhouse) in Prague’s New Town. This site is associated both with the Antonín Dvořák Museum, located inside the villa since 1932, and with the life story of the important Czech actress Růžena Nasková (1884–1960), a member of the troupe of the National Theatre. She was born “in Amerika”, in a little garden house that no longer exists, and she got to know personally the special atmosphere there. This exhibition, with its theatre-related subject matter, featured displays of programmes, posters, and other documents, photographs, and portraits of the actress created by her husband, the painter František Naske. Original samples of Růžena Nasková’s literary legacy and wealth of correspondence also contributed to the introducing of this interesting person.

Antonín Dvořák’s Diplomas, 2011, by Jan Dehner

Various significant cultural institutions conferred diplomas and honorary memberships on Dvořák as an expression of honor and recognition (for example, the Hlahol vocal society in Prague made the composer an honorary member in 1879). The diplomas also represent the graphic style of the latter half of the nineteenth century, but they differ considerably from each other in terms of their execution. Some of the diplomas were filled out on preprinted forms, while others were drawn and colored by hand. A large collection of messages congratulating Dvořák on his sixtieth birthday is of singular interest because of its artistic quality. It is contained in a unique silver-plated metal cover with a relief of a Muse emerging from a lake (undoubtedly a reference to *Rusalka*). Copies of the diplomas were on display for the first time.

Indián – Josef Jan Kovařík, 2012–2013, by Kateřina Nová

The violinist and violist Josef Jan Kovařík was Dvořák’s friend as well as his assistant and indispensable guide around North America; Dvořák gave him the nickname *indián* because of this. The exhibition presented correspondence, documentation, and photographs not only about the life of Josef Jan Kovařík, but also about his relationship with Dvořák. The items on display included, for example, a list of Dvořák’s compositions, which Kovařík made in America at the composer’s request. Kovařík’s correspondence with Otakar Šourek is important as a valuable source of information about Dvořák’s stay in America.²

How the New World Symphony Conquered the World, 2013–2014, by Kateřina Nová

This exhibition dealt with the genesis and reception of Dvořák’s best-known composition, the *Symphony No. 9 in E Minor* (“*From the New World*”). The three “chapters” (Three Premieres of the “New World Symphony”; The “New World Symphony” as an Unceasing

2) NOVÁ, Kateřina – VEJVODOVÁ, Veronika: *Nejraději mne tituloval indiánem. Americké vzpomínky na Antonína Dvořáka* (He Preferred to Call Me “Indian”. American Recollections of Antonín Dvořák), National Museum, Prague 2016; NOVÁ, Kateřina – VEJVODOVÁ, Veronika: *Three Years with the Maestro. An American Remembers Antonín Dvořák*, National Museum, Prague 2016.

Source of Inspiration; The *Song of Hiawatha* by Henry W. Longfellow or Dvořák's Inspiration) allowed visitors to read programmes, copies of manuscripts, and other documents. On display, for example, were the programme of the first concert of the Czech Philharmonic (4 Jan. 1896), documentation of a performance of the New World Symphony in Karlovy Vary (20 July 1894 – the work's premiere in continental Europe), copies of Dvořák's American sketchbook, the score of the symphony, Dvořák's letters to Franz Simrock and Jindřich Geisler, and sketches and the dramaturgical plan for the opera *Hiawatha*, which was never realized.

Antonín Dvořák and Trains, 2014–2015, by Veronika Konopásková, Kateřina Nová, and Veronika Vejvodová

Dvořák was probably already passionate about trains as a child. So many stories have been told about Antonín Dvořák involving trains... The first destination of his morning walks in Prague was the main train station (then the Emperor Franz Joseph Railway Station), where he would watch the trains come in and would chat with the train operators. During his stay in New York, he also took an interest in a boat anchored in the harbor in Hoboken. The exhibition took various aspects into account – the development of railways in the nineteenth century, important railway stations connected with Dvořák's life, the possible influence of this interest on Dvořák's music, Dvořák's interest in the boat, as shown using copies of the manuscripts of Dvořák's *Humoresque No. 7* and of his *Symphony No. 7 in D Minor*, correspondence, photographs, and other documentation.

Antonín Dvořák and Moravia, 2015–2016, by Kateřina Nová and Veronika Vejvodová

Whenever anyone begins to consider Antonín Dvořák's relationship with Moravia, what comes to mind most frequently is his set of *Moravian Duets*, a work by Dvořák inspired by Moravia. In it, the composer drew upon texts from František Sušil's collection *Moravské národní písně s nápěvy do textů vřaděnými* (Moravian Folk Songs with Melodies Included in the Texts), which he borrowed from Vojta Náprstek (the original was on display together with copies of the autograph manuscripts of the *Moravian Duets*). The next section of the exhibition was devoted to places in Moravia and the people there who became Dvořák's friends. In Brno it was the composer Leoš Janáček who supported the performing of Dvořák's compositions there, in Kroměříž it was the Kozánek brothers, and Jindřich Geisler in Olomouc.

Antonín Dvořák as a Performer, 2016–2017, by Ivana Čírová Hacmanová and Veronika Vejvodová

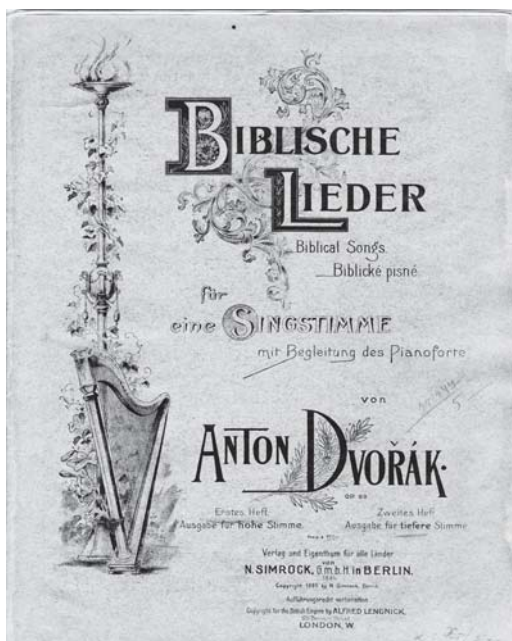
This exhibition presented the composer in his lesser-known roles of conductor, pianist, organist, and violist. The most important exhibits were also related to Dvořák's artistry as a performer: his two violas, a baton he was given by the orchestra of the National Conservatory of Music in New York, and also Dvořák's piano from the study of his Prague apartment on the street Žitná (it is part of the permanent exhibit). On display after more

than twenty years was an oil painting by Svatopluk Souček dated 1954, which depicts Dvořák with a baton on the conducting podium. That fact that from a certain age the composer needed eyeglasses for this activity is documented by the glasses themselves preserved in the Dvořák estate.

Antonín Dvořák and Religion, 2017–2018, by Ivana Čírová Hacmacová and Veronika Vejvodová

Dvořák was baptized in the Roman Catholic Church soon after his birth, and he remained a sincerely devout Christian until his death. His first music teachers were rural cantors serving as church choir directors in Nelahozeves and Zlonice. Later, Dvořák's studies at the Organ School in Prague prepared him for the career of an organist, and he held such a position for three years at St. Adalbert's Church in Prague's New

Town. All his life, he sought out nearby churches wherever he happened to be, and he was a participant at Sunday morning mass, often actively as an organist. Exhibits in four display cases included the composer's original Bibles, religious books, and copies of various documents – correspondence, programmes, photographs, autograph manuscripts of compositions etc.

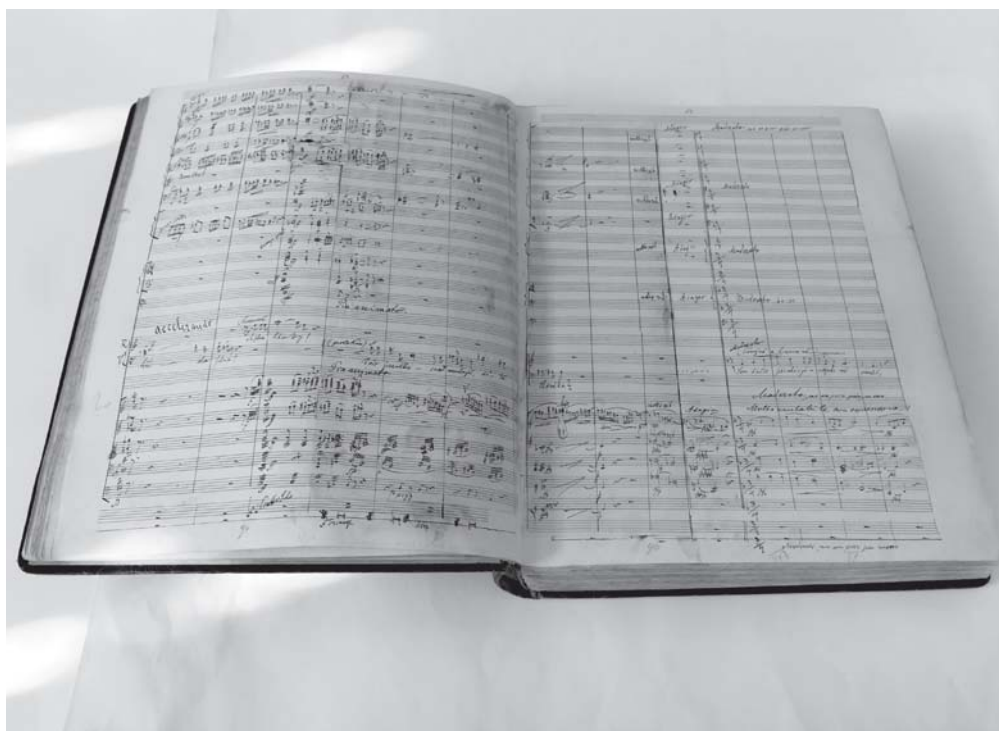
Antonín Dvořák: *Biblické písně* / *Biblical Songs*

Titulní list prvního vydání, N. Simrock, 1895 / Title page of the first edition, N. Simrock, 1895
NM-ČMH-MAD S 226/1043a

Exhibitions at the Czech Museum of Music and Abroad

A major, large-scale exhibition titled **Antonín Dvořák** (2011–2012, by Eva Velická et al.)³ took place in the main building of the Czech Museum of Music, off premises of the Antonín Dvořák Museum, but it was based on the Antonín Dvořák Museum's collections and was supervised by its employees. The Czech Center in New York (Bohemian National Hall) hosted two small Dvořák exhibitions. The first presented the original manuscript of Dvořák's *Symphony No. 9 in E Minor "From the New World"* (November 2014, by Kateřina Nová), and the second displayed the autograph manuscript score of Dvořák's opera *Rusalka* (February 2017, by Veronika Vejvodová) together with other original documents,

3) VELICKÁ, Eva: *Antonín Dvořák nově, barevně a zábavně (Výstava Antonín Dvořák v Českém muzeu hudby, 7. června 2011 – 3. června 2012) / Dvořák from a New, Colourful, and Entertaining Perspective: The Exhibition Antonín Dvořák in the Czech Museum of Music, 7 June 2011 – 3 June 2012*, *Musicalia*, vol. 4, 2012, no. 1–2, pp. 142–144 (Czech version), pp. 145–148 (English version).

Antonín Dvořák: *Rusalka*

Autografní partitura, Vysoká – Praha, 28. 6. – 27. 11. 1900 / Autograph score, Vysoká – Prague, 28 June – 27 Nov. 1900

NM-ČMH-MAD S 76/1421

such as letters from Gustav Mahler's office, Dvořák's sketchbook no. 6 with motifs from *Rusalka*, or the first edition of the libretto (by Jaroslav Kvapil). Helping to put these originals into broader contexts that would not have been entirely obvious to foreign visitors were reproduced materials divided into four topics: 1. Antonín Dvořák, a Composer of Worldwide Importance; 2. The Opera *Rusalka*; 3. Important Premieres and Performers; 4. *Rusalka* on Shellac Gramophone Records. In April of 2017, the same exhibition was relocated for one week to the Czech Museum of Music.

Bedřich Smetana Museum

The Prague Smetana Choir – 100 Years, 2009–2011, by Radmila Habánová and Kateřina Viktorová

In the past, the amateur men's chorus with the name Prague Smetana Choir enjoyed great artistic and societal prestige. For example, it performed at the grand opening of the Bedřich Smetana Museum in 1936 and at the funerals of T. G. Masaryk and Josef Suk, it collaborated with famous artists, and it represented Czechoslovakia abroad.

The subtitle chosen for the exhibition for the 100th anniversary of its founding (“Libě česká píseň znívá, když ve spolku se zpívá” – A Czech song sounds pleasing when sung by a group) was a quote from Smetana’s *Píseň česká* (Czech Song). Smetana’s music held a place of honor in the chorus’s repertoire, but there was no lack of premieres and other performances of works by younger composers. Thanks to its extensive archives, the century of activity of the Prague Smetana Choir was documented with photographs, concert programmes, and posters, newspaper clippings, awards, and trophies. In intimate surroundings, the exhibition presented the chorus’s activities under the leadership of its individual choirmasters on both official and informal occasions, and it clearly showed that the life of the choir involved not only many years of artistic labors, but also much shared joy.

What Czech Would Not Love Music / Emmy Destinn and Bedřich Smetana, 2011–2013, by Jana Plecítá and František Fürbach

The artistry of the soprano Emmy Destinn brought fame to Czech music all around the world. Bedřich Smetana was one of her favorite composers, and she made an effort to promote his music abroad. This exhibition, presented in cooperation with the Jindřichův Hradec Museum and the Emmy Destinn Club, focused on this fact. The unique collection of photographs of more than fifty roles that Destinn sang during her lifetime included three Smetana characters (Mařenka, Milada, and Libuše). From the opera *Libuše*, the museum’s collections have preserved

Vizitka Emmy Destinnové / Emmy Destinn’s visiting card

NM-ČMH-MBS S 2700

Emmy Destinn’s brass coronet and wig from her costume for the title role. The role of Mařenka from *Prodaná nevěsta* (The Bartered Bride), which she sang for a full sixteen seasons, is documented by two parts of her costume – a vest and an apron. The role of Milada from Smetana’s opera *Dalibor* was the one closest to Destinn’s heart: this is shown by the fact that on her visiting card she quoted the musical motif *Který pak Čech by hudbu neměl rád* (What Czech would not love music) sung by the jailor. The singer’s other talents for composing, literature, and the visual arts were not neglected. Visitors were able to see such exhibits as a self portrait of Emmy Destinn, a portable practice piano that accompanied her on concert tours, theatrical posters, and recordings.

Bedřich Smetana’s Family: Collection of Pictures, 2013–2014, by Olga Mojžíšová and Jana Plecítá

This set of little pencil drawings of the famous composer and of artworks by his close relatives gives the very first look at Smetana’s family from a surprising vantage point – the family’s interest not only in music, but also in the visual arts. In the case of Smetana

himself, one does not find any systematic, deliberate artistic activity, but instead the reactions and impressions he occasionally spontaneously captured from his journeys and holiday visits, leisure activities, and various moments of inspiration. In each case, however, Smetana's visual creations illustrate something interesting about the human side of his personality. Smetana's second wife Bettina created watercolors and drawings, oil paintings, and stage curtains for the amateur theatrical productions in Jabkenice that were on display, and the composer's eldest grandson Zdeněk Schwarz created a set of pictures of Jabkenice and the surrounding area. They both obviously had artistic talent, and painting became their lifelong hobby. The collection also contains some pictures by Smetana's daughters and a few of the other grandchildren.

The Honorary Diplomas and Gifts of Bedřich Smetana, 2014–2015, by Olga Mojžíšová

2014 was declared the Year of Czech Music, in part because of the double Smetana jubilee. Because of the celebration of the composer's major anniversary, an exhibition was also held, displaying honorary diplomas from the Smetana collection – a set of documents that had never before been displayed publicly as a whole. Supplementing the exhibition were some honorary gifts that Bedřich Smetana received during his lifetime on various occasions and that were granted to him by various important musical and cultural institutions as an expression of respect for his artistic activities and works. Most of the objects on display dated from the 1870s and '80s, i.e. from the last decades of Smetana's life, by which time the composer was clearly widely recognized. This mainly consisted of decorative diplomas used by Czech societies as a sign of the granting of honorary memberships, and also gifts – e.g. lavishly decorated honorary conductor's batons made of ebony or ivory, silver wreaths, or ribbons from laurel wreaths that Smetana received at some of his appearances, on important personal dates, or at important performances of his works. The materials on exhibit documenting Smetana's popularity and the respect he was shown are a demonstration of the artistic style of the period and of the quality of craftsmanship.

František Kysela and Smetana's Operas, 2015–2016, by Kateřina Viktorová

The stage design collection of the Bedřich Smetana Museum includes, among other things, a unique set of stage and costume designs for eight of Smetana's operas performed at Prague's National Theatre as part of the Smetana celebrations held between 23 April and 12 May 1924. The author of the designs, František Kysela (1881–1941), is the only artist in the history of the National Theatre to have been given the opportunity of creating such an extensive, integrated project. Besides Kysela, other participants in the production were the conductor Otakar Ostrčil and the stage director Ferdinand Pujman. The exhibition presented the collection of Smetana stage designs by Kysela, demonstrating the development of the visual arts in the theatre during the initial period of the independent Czechoslovak Republic. Although controversial in their day, the designs have nonetheless inspired many subsequent stage designers. The collection is all the more interesting because it also contains sketches for the painted stage curtains for each opera, whereby Kysela created an impression of the mood for each of the operas. František Kysela is also

firmly connected with the Bedřich Smetana Museum, because he took part personally in the artistic design of its first exhibition, opened in 1936 at the site where the museum is still located: in a neo-Renaissance building in Prague's Old Town near Charles Bridge.

On the Trail of Bedřich Smetana's Genealogy, 2016–2017, by Jana Plecítá

Visitors to the Bedřich Smetana Museum familiar with Smetana's music, including laypersons, have often asked the museum staff about whether any of Smetana's descendants are still living; genealogy has become popular lately. For this reason, an exhibition was created to document the many branches of Smetana's family tree and to give a glimpse of the history of his two marriages. In 1849, Smetana married Kateřina Kolářová. Their ten years together ended with her death, and of their four daughters, only one (Žofie) lived to adulthood. Smetana had already met his second wife, Bettina Ferdinandová, by 1859. That marriage produced two daughters, Zdenka and Božena. The exhibition was based on family trees with the addition of portraits as well as various objects and curiosities belonging to the family. Smetana's descendants took part in the project with great interest, lending the exhibition not only family photographs, but also items that made the exhibition more colorful and introduced the professions and interests of Smetana's progeny (most of them had technically oriented careers). Exhibits included a riding whip and saber belonging to Major Miloš Heydušek, Bedřich Smetana's grandson, and a tennis racket that was owned by Radim Schwarz, Smetana's great-grandson. The entire family tree was mapped out to cover eight generations with 117 people, 55 of whom are still living. The grand opening of the exhibition took place with Smetana's last living great-grandson Petr Heydušek and great-great-grandson Zdeněk Schwarz in attendance. Printed family trees were published for the exhibition with three generations from both of Smetana's marriages.

Exhibitions at the Antonín Dvořák Museum and the Bedřich Smetana Museum are limited by available space, but like the main exhibitions presented by the Czech Museum of Music, they are accompanied by programmes that illustrate the chosen topic. Such events have included walking tours of Prague "in the footsteps of Antonín Dvořák", performances by the Prague Smetana Choir, and Viktoria Hradská's monodrama *Commedia finita*, which is about Emmy Destinn. It is hardly necessary to mention that Bedřich Smetana and Antonín Dvořák's autograph manuscripts (or at least copies of them), photographs, trophies, and other objects from the collections of the departments specializing in the two composers have been and continue to be featured in exhibition projects located in the main building of the Czech Museum of Music.

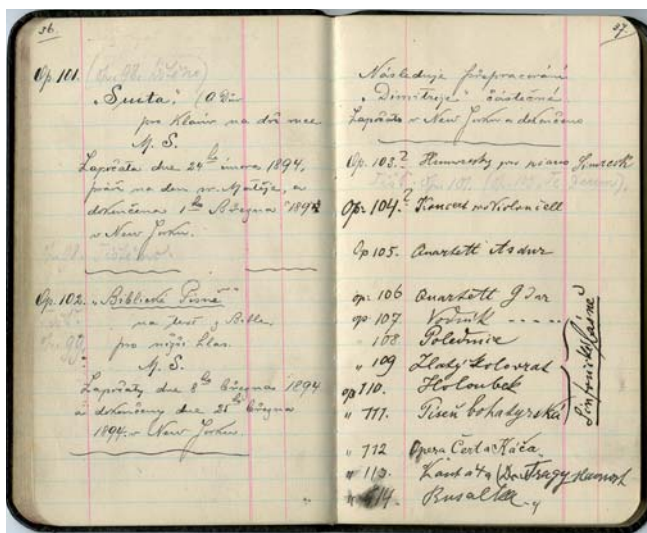
Addresses:

Veronika Vejvodová, Antonín Dvořák Museum, Ke Karlovu 20, 120 00 Prague 2, Czech Republic

E-mail: veronika_vejvodova@nm.cz

Kateřina Viktorová, Bedřich Smetana Museum, Novotného lávka 1, 110 00 Prague 1, Czech Republic

E-mail: katerina_viktorova@nm.cz

Seznam skladeb Antonína Dvořáka, který pořídil Josef Jan Kovařík na skladatelovo přání

v New Yorku roku 1894 / **List of Antonín Dvořák's compositions** made by Josef Jan Kovařík at the composer's request in New York in 1894

S. 36-37, op. 103-114 dopsal Dvořák / Pp. 36-37, Opp. 103-114 added by Dvořák
NM-ČMH-MAD S 226/885

Fotografie Antonína Dvořáka s rodinou a přáteli na dvorku domu v New Yorku / **Photograph of Antonín Dvořák with his family and friends** in the courtyard of a house in New York

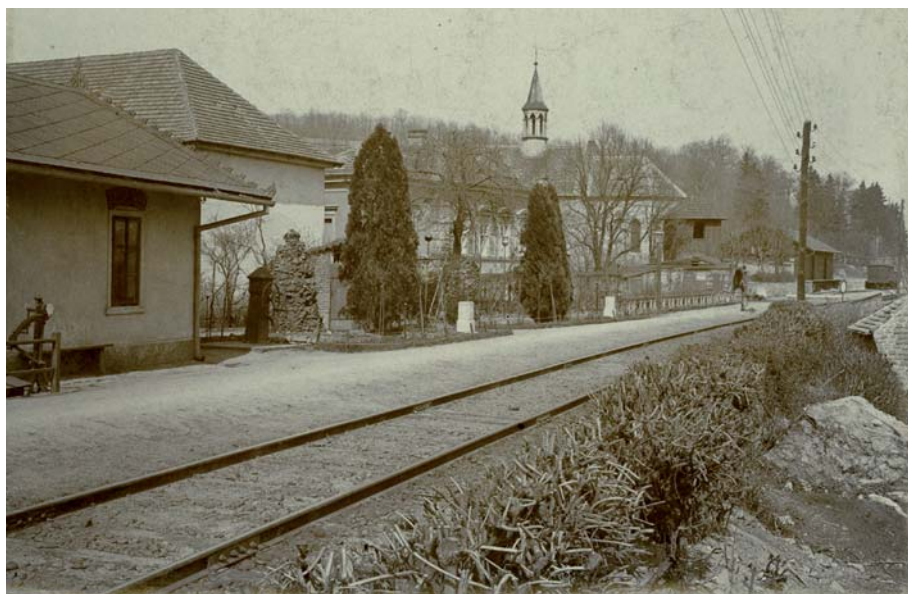
Stereoskopická fotografie, foto Eduard Jan Baštýř, 1893 / Stereoscopic photograph by Eduard Jan Baštýř, 1893
NM-ČMH-MAD S 226/1092

Dvořákova viola / Dvořák's viola

Výrobce Bohuslav Lantner, 1889 / Made by Bohuslav Lantner, 1889
NM-ČMH-MAD E 2542

Pohled na nádraží v Nelahozevsi s jednokolejnou tratí (v pozadí kostelík sv. Ondřeje) / View of the railway station in Nelahozeves with single-track railway (St Andrew's Church in the background)
 Fotografie neznámého autora, cca přelom 19. a 20. století / Photograph by an unknown photographer, ca. late 19th or early 20th century
 NM-ČMH-MAD 7025/1

Diplom Bedřichu Smetanovi od spolku Boleslav (1865) / Bedřich Smetana's diploma from the association Boleslav (1865)
 NM-ČMH-MBS S 217/75

Bettina Smetanová: Bratři Josef a Karel Jiránek / The brothers Josef and Karel Jiránek

Akvarel, nedatováno / Water color, undated
 NM-ČMH-MBS S 217/2014

Zdeněk a Emma Schwarzovi / Zdeněk and Emma Schwarz

Fotografie, ateliér J. Tomáš, Praha, 1898 /
 Photograph, studio J. Tomáš, Prague, 1898
 NM-ČMH-MBS F 3869

František Kysela: návrh opony k opeře *Braniboři v Čechách* / design of a curtain for the opera *The Brandenburgers in Bohemia*

Smišená technika, cca 1923–1924 / Mixed technique,
 ca. 1923–1924
 NM-ČMH-MBS Sc 0010